

Отже, загальнодидактичні, лінгводидактичні та специфічні принципи виражають закономірність процесу навчання, а їх дотримання – необхідна умова успіху професійної діяльності вчителя. Подані вище принципи тісно пов'язані між собою. Недотримання хоч би одного з них ускладнить реалізацію інших, призведе до зниження загальної ефективності навчання.

Література

1. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю : монографія / Олена Миколаївна Горошкіна. – Луганськ : Альма-матер, 2004. – 362 с.
2. Донченко Т. Власне методичні принципи навчання української мови / Т. Донченко // Українська мова і література в школі. – 2004. – № 2. – С. 2–4.
3. Дудников А. В. О стратегических и тактических принципах методики преподавания русского языка / А. В. Дудников // Русский язык в школе. – 1974. – № 3. – С. 13–18.
4. Захарків О. Твоє мовне обличчя. Яке воно? / О. Захарків // Урок української. – 2003. – № 3. – С. 22–23.
5. Львов М. Р. Словарь-справочник по методике русского языка / Михаил Ростиславович Львов. – М. : Просвещение, 1988. – 240 с.
6. Методика викладання української мови в середній школі : навч. посіб. / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, О. С. Скорик ; за ред. І. С. Олійника. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Вища школа, 1989. – 439 с.
7. Олійник П. М. Дидактичні принципи навчання та їх дидактико-методичні особливості / П. М. Олійник // Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі / С. У. Гончаренко, П. М. Олійник, В. К. Федорченко та ін. ; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К. : Вища школа, 2003. – С. 55–68.
8. Плиско К. М. Лінгводидактичні основи організації навчання української мови в загальноосвітній школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія і методика навчання (українська мова)” / К. М. Плиско. – К., 1997. – 51 с.
9. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах / С. О. Караман, О. В. Караман, О. М. Горошкіна та ін. ; за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2003. – 302 с.
10. Федоренко Л. П. Принципы обучения русскому языку / Лидия Прокофьевна Федоренко. – М. : Просвещение, 1973. – 160 с.

УДК 372.461 (07)(075.8)

І. А. Кравцова, Л. Р. Шпачук

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ 2 КЛАСУ ІНТЕРЕСУ ДО ВИВЧЕННЯ РІДНОЇ МОВИ

Кравцова І. А., Шпачук Л. Р. Специфіка формування в учнів 2 класу інтересу до вивчення рідної мови.

У статті розглядається проблема становлення пізнавального інтересу до уроків рідної мови в учнів початкової школи. Зацікавлення учнів початкової школи інтересу

рідною мовою – це довготривалий процес, що відбувається поетапно. Стійкий пізнавальний інтерес формується при поєднанні емоційного, раціонального й ефективного в навчанні.

Ключові слова: формування інтересу, вивчення рідної мови, умови формування інтересу, розв'язання педагогічних проблем.

Кравцова И. А., Шпачук Л. Р. Специфика формирования в учеников 2 класса интереса к изучению украинского языка.

В статье рассматривается проблема становления познавательного интереса к урокам украинского языка в учащихся начальной школы. Заинтересованность учащихся начальных классов родным языком – это длительный процесс, который осуществляется планомерно и поэтапно. Стойкий познавательный интерес формируется в единстве эмоционального, рационального и эффективного в обучении.

Ключевые слова: формирование интереса, изучение украинского языка, условия формирования интереса, решение педагогических проблем.

Kravcova I. A., Shpachuk L. R. Specificity of formation in the schoolboys of 2 forms of interest to study of the Ukrainian language.

The article presents the problem of formation of cognitive interest to lessons of the Ukrainian language in elementary school. The interest of elementary school pupils by the native language is a long process, which is carried out systematically and stage by stage. Proof cognitive interest is formed in unity of emotional, rational and effective in learning.

Key words: formation of interest, study of the Ukrainian language, conditions of interest formation, decision of pedagogical problems.

Функція сучасної школи полягає в тому, щоб сформувати в її вихованців стійкий інтерес до процесу пізнання [4, 69].

Інтерес дітей до навчання – велика рушійна сила, яка відкриває розум і серце дитини для благодійного впливу наук. Завдяки інтересу дитяча думка послідовно проникає в суть явища чи предмета, наполегливо відшукує зв'язки, і, переборюючи перешкоди, досягає радісного осяяння, коли невідоме відкривається в усій логічній цілісності і красі. Здобута ціною праці і творчих зусиль, поєднана з особистим життєвим досвідом істина у свідомості школяра перетворюється у власне переконання. А це означає, що досягнуто основної мети навчання: учень не тільки збагачується знаннями, а й розвивається і формується його особистість.

Таким чином, виховання інтересу до навчальної діяльності є одним з головних чинників ефективності навчально-виховного процесу [5, 17].

Певний внесок у розробку теоретичних основ пізнавального інтересу зробили Л. С. Виготський, М. Ф. Добринін, С. Л. Рубінштейн, Д. Б. Ельконін, Л. І. Божович, Г. І. Щукіна, В. О. Сухомлинський, О. Я. Савченко та інші. У дослідженнях доведено, що становлення і розвиток

інтересу до певного виду діяльності виступає як складний динамічний, багатоплановий процес [7, 109].

Для формування інтересу учнів до навчання важливе значення має форма викладу матеріалу вчителем. Так, уроки, у процесі яких говорить переважно вчитель, а учні пасивно слухають, не сприяють виробленню у школярів глибокого й стійкого інтересу до знань. І, навпаки, уроки, під час яких забезпечуються широкі можливості для вияву активності і самостійності учнів, великою мірою стимулюють розвиток пізнавальних інтересів [3, 98].

Яскравість, емоційність, різноманітність видів робіт якісно доповнюють змістовний урок, який викликає самостійний пошук дитини, активність його допитливого розуму, розвиток волі, адже захопленість на уроці – це зовсім не синонім розважання, а навпаки, напружена праця і постійний пошук.

Формування в учнів початкової школи інтересу до рідної мови – це довготривалий процес, що відбувається поетапно. Стійкий пізнавальний інтерес формується при поєднанні емоційного, раціонального й ефективного в навчанні. Тому так важливо серйозне заняття зробити цікавим і захоплюючим.

Розглянемо основні умови виникнення та розвитку інтересу школярів до навчання:

- організація навчання, за якої учень захоплюється процесом самостійного пошуку і “відкриттям” нових знань, розв’язує задачі проблемного характеру;

- навчальна робота, як і будь-яка інша, цікава тоді, коли вона різноманітна (одноманітна інформація і схожі дії швидко викликають нудьгу);

- необхідне розуміння потреби, важливості, доцільності вивчення предмета загалом;

- чим більше новий матеріал пов’язаний з раніше отриманими знаннями, тим зрозуміліший і цікавіший він для учнів;

- дуже легкий і дуже складний матеріал не викликає інтересу (навчання повинно бути складним, але доступним);

- учневі цікавіше працювати тоді, коли його робота перевіряється частіше (у тому числі ним самим);

- яскравість наочності до навчального матеріалу, емоційна реакція і зацікавленість самого вчителя з різючою силою впливають на учня, на його ставлення до предмета [1, 15].

Наведеному вищу комплексу умов при правильній організації відповідають активні форми і методи навчання.

Однією з умов формування пізнавального інтересу є впровадження в шкільну практику методів, які викликають позитивні дії та настрої – цікавість, здивування, моральні переживання.

Пізнавальний інтерес на початковій стадії формується під впливом емоційних чинників. Для створення емоційної ситуації важливими є вдало дібрані приклади з літератури, художніх фільмів, особистісних переживань вчителя [6, 90].

Найбільш вагомими складовими інтересу до роботи вчителя початкової школи, до творчих підходів щодо розв'язання педагогічних проблем є такі, що не можна залишити поза увагою, а саме:

- пізнавальна спрямованість, яка характеризує притаманний інтересу процес поглибленого вивчення предмету, явища або факту;
- позитивна емоційна спрямованість, що свідчить про значущість і позитивне ставлення до об'єкта дослідження;
- сталість, що характеризує тривалість і перевагу над іншими інтересами;
- особливість, яка визначає найкращу увагу та активну взаємодію особистості з об'єктом дослідження;
- галузь інтересу як основна сфера його прояву, що й обумовлює існування цього інтересу.

Адекватна оцінка сутності інтересу й осмислення самого процесу його становлення неможливі, по-перше, без правильного розуміння його природи і динаміки і, по-друге, без урахування особливостей професії вчителя, специфіки педагогічної діяльності, її характеру і спрямованості, які змінюються з часом.

Великий інтерес і зацікавленість викликають уроки, проведені в нестандартній формі. Це можуть бути уроки-подорожі, екскурсії, уроки народознавчого характеру, інтегровані уроки, мовні вікторини, зустрічі з казковими героями тощо [2, 125].

Отже, в основі формування пізнавальних інтересів учнів початкової школи на уроках рідної мови лежить система активізації мовленнєвих і розумових сил дитини, її вольових зусиль під час розв'язування навчальних завдань. Але цей процес неможливий без одночасної активності всього класного колективу і піднесення ролі особистості школяра в ньому, створення відповідної організації колективних форм діяльності на уроці, які сприяють самоствердженню дитини в очах дорослих і однолітків.

Література

1. Кравцова І. А. Нестандартний урок як засіб розвитку пізнавальної активності школярів: [методичний посібник]. – Кривий Ріг: КДПУ, 2000. – С. 3–18.
2. Кравцова І. А. Пізнавальна активність молодшого школяра як основа формування проблемно-пізнавального інтересу учнів на уроках рідної мови // Кравцова І. А., Юрчишина О. Г. / Збірник наукових праць студентів КДПУ. – Кривий Ріг: КДПУ, 2006. – №9. – С. 125.
3. Кравцова І. А. Різні підходи до визначення поняття “інтерес” у психолого-педагогічній літературі / Збірник наукових праць. – Х., 1997. – С. 97–100.
4. Логачевська С. П. Дійти до кожного учня. – К.: Рад. школа, 1990. – С. 51–134.

5. Савченко О. Я. Розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів. – К.: Рад. школа, 1982. – 179 с.
6. Формування інтересу до навчання у школярів / За ред. Маркової А. К. – М.: Педагогіка, 1986. – 96 с.
7. Шукина Г. И. Педагогические проблемы формирования познавательного интереса учащихся. – М.: Педагогика, 1988. – 208 с.

УДК 371.811.111

Л. В. Кондрашова

ІМІТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кондрашова Л.В. Імітаційно-ігровий підхід у підготовці вчителя-філолога до інноваційної діяльності.

У статті йдеться про можливості імітаційно-ігрового підходу в підготовці вчителя-філолога до інноваційної діяльності; імітація і гра допомагають усвідомити необхідність інновацій у педагогічній роботі, оволодіти прийомами творчої діяльності, стимулюють потребу вчителя-філолога в нестандартному виконанні професійних функцій.

Ключові слова: імітація, гра, інноваційний підхід, інноваційна діяльність, інновація.

Кондрашова Л.В. Имитационно-игровой поход в подготовке учителя-филолога к инновационной деятельности.

В статье речь идет о возможностях имитационно-игрового подхода в процессе подготовки будущего учителя-филолога к инновационной деятельности; имитация и игра помогают осознать необходимость инноваций в педагогической работе, овладеть приемами творческой деятельности, стимулируют потребность учителя-филолога в нестандартном выполнении профессиональных функций.

Ключевые слова: имитация, игра, инновационный поход, инновационная деятельность, инновация.

Kondraschova L.V. Imitation and game approach in the teacher - philologist preparation to innovation activity.

The article presents opportunities of the imitation and game in preparation of the future teacher-philologist to innovation activity; imitation and game are considered as are those, that help to realize necessity innovations in pedagogical work, to take possession of creative activity receptions, stimulate the teacher - philologist requirement for non-standard performance of professional functions.

Key words: imitation, game, innovation approach, innovation activity, innovation.

Ускладнення характеру педагогічної праці та ролі навчальних закладів у розв'язанні кадрової проблеми сучасного суспільства визначають